

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/43/2023
Identifikačné číslo spisu:	6420202715
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6420202715.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne U. T., nar. XX. H. XXXX, W., P. X, zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Zavackým, Kežmarok, Hradné námestie 29, proti žalovanému Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, IČO: 36 022 047, Banská Štiavnica, Radničné námestie 8, zastúpeného vedúcim organizačnej zložky, zapísanej pod názvom: Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik Odštepny závod Piešťany, Nábřežie Ivana Krasku 3/834, o uloženie povinnosti žalovanému uzavrieť dohodu o vyplatení finančnej náhrady, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 25C/19/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. októbra 2022 sp. zn. 11Co/80/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanému priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 20. augusta 2021č.k. 25C/19/2020 - 77 zamietol žalobu o uloženie povinnosti žalovanému uzavrieť Dohodu o vyplatení finančnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva užívaním pozemkov bez zmluvného vzťahu (ďalej aj len „Dohoda“) a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %.

1.1. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že vychádzal z § 43 ods. 1, 2, § 48 ods. 1, § 49, § 50 ods. 1 písm. a) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách (Vodný zákon), § 6 ods. 1, 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov (ďalej v texte aj len „Zákon o štátnom podniku“); konštatoval, že z listu vlastníctva č. XXXX pre obec a katastrálne územie B. vyplýva, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, nachádzajúcich sa v k. ú. B., a to pozemku registra EKN parcela č. XXXX - trvale trávnatý porast o výmere 2832 m² a pozemku registra CKN parcela č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 169 m²; z listu vlastníctva č. XXXX pre obec a katastrálne územie B. vyplýva, že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou v podiele 4/9 nehnuteľností, nachádzajúcich sa v k. ú. B., a to pozemku registra EKN parcela č. XXXX/XXX - trvale trávnatý porast.

1.2. Na týchto pozemkoch vo vlastníctve žalobkyne sa nachádza vodohospodárska stavba - upravené koryto vodného toku rieky Nitra, ktorého správcom a užívateľom je žalovaný. Žalobkyňa navrhla okresnému súdu nahradiť prejav vôle žalovaného a uložiť mu povinnosť uzatvoriť s ňou Dohodu o vyplatení finančnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva užívaním pozemkov za obdobie od 01. januára 2016 do 31. decembra 2018, t. j. za 3 roky spätne vo výške 1,89 Eur/m²/rok, teda celkom 39.242,07 Eur. Takúto Dohodu vypracoval na žiadosť žalobkyne žalovaný, avšak s uvedením sumy 0,52 Eur/m²/rok, s ktorou žalobkyňa nesúhlasila a žiadala zaplatiť 1,89 Eur/m²/rok; žalobkyňa doplnila Dohodu o bankové spojenie a IBAN a vrátila žalovanému na podpis, ktorý ju už nepodpísal; na výzvu zo dňa 13. mája 2020 žalobkyňu listom zo dňa 01. júna 2020 oznámil, že dohodu odmietol podpísať minister životného prostredia. Užívateľka označila Slovenskú republiku, v mene ktorej koná žalovaný (viď č. 1. 3-4 spisu). Právne zdôvodnila žalobu ustanovením § 137 písm. a) a § 229 CSP; hmotnoprávne zákonné ustanovenia, z ktorých vyvodzuje svoj nárok, neuviedla ani v žalobe, ani v priebehu celého konania pred okresným súdom. Žalobkyňa poukázala a do spisu založila nepodpísanú zmluvu, podľa jej tvrdenia vypracovanú žalovaným, ktorú uzavrel s inou vlastníčkou, ktorej mala byť táto finančná náhrada vyplatená; túto zmluvu žalovaný spochybnil.

1.3. Prvoinštančný súd v prvom rade na námietku žalovaného skúmal jeho vecnú pasívnu legitímáciu. Z § 6 ods. 1, 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku vyplýva, že veci a majetkové práva, ktoré podnik spravuje, sú majetkom štátu; podnik koná v mene vlastníka majetku, ktorý spravuje, v konaní pred súdom a orgánmi verejnej správy; je oprávnený konať v mene štátu vo veciach, ak vlastnícke právo štátu je sporné; žalovaný ako štátny podnik vo vzťahu k majetku štátu vystupuje len ako jeho správca a koná v mene vlastníka majetku, t. j. Slovenskej republiky a nie vo svojom vlastnom mene. Žalovaný nemá oprávnenie uzatvárať dohody v mene Slovenskej republiky, keďže je len správcom majetku štátu a nie vlastníkom vodného toku, ktorý tečie v koryte rieky na pozemkoch žalobkyne. Práva a povinnosti správcu upravuje v čase podania žaloby (17. augusta 2020) platný a účinný Vodný zákon v § 48 ods. 1 a § 49. Správa vodných tokov je podľa týchto ustanovení všestranne zameraná na starostlivosť o zachovanie a rozvoj všetkých funkcií vodných tokov a ich koryt; správca vodného toku je aj správcom pozemkov koryt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky; správca vodného toku je oprávnený okrem iného pri výkone správy vstupovať v nevyhnutnom rozsahu na cudzie nehnuteľnosti, užívať pobrežné pozemky (§ 49 ods. 1 písm. a), ods. 2 Vodného zákona); vlastník pobrežného pozemku je povinný umožniť správcovi vodného toku výkon jeho oprávnenia (§ 50 ods. 1 písm. a) Vodného zákona). Uzatváranie Dohôd o finančnom vysporiadaní za obmedzenie vlastníckeho práva užívaním pozemkov do výkonu správy žalovaného nepatrí.

1.4. Súd prvej inštancie na námietku žalovaného preskúmal aj aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne. Zistil, že predmetné nehnuteľnosti mala žalobkyňa nadobudnúť na základe kúpnych zmlúv z roku 2013; z listov vlastníctva nevyplýva, akým spôsobom a kedy nadobudol predmetné nehnuteľnosti právny predchodca žalobkyne; nebolo možné vyvodiť právny záver o legitímite vlastníctva žalobkyne, keďže žalobkyňa napriek výhradám žalovaného súdu žiadnym spôsobom nepreukázala, akým titulom predmetný majetok nadobudla, kto bol pôvodným vlastníkom daných pozemkov, či sa jedná o umelo, resp. prirodzene vytvorené koryto rieky a pokiaľ ide o umelo vytvorené koryto rieky, kedy bolo vodné dielo vytvorené. Žalobkyňa napriek námietke žalovaného neunesla dôkazné bremeno tvrdenia a neprodukovala ani žiadne dôkazy na podporu správnosti jej legitímácie v spore, preto okresný súd nemohol posúdiť jej aktívnu vecnú legitímáciu.

1.5. Tiež poukázal na definíciu vodného toku a vodného koryta v zmysle Vodného zákona: vodným tokom je vodný útvar trvalo alebo občasne tečúcich povrchových vôd po zemskom povrchu v prirodzenom koryte alebo v umelom koryte, ktoré je jeho súčasťou a ktorý je napájaný z vlastného povodia alebo z iného vodného útvaru; vodným tokom sú aj vody v slepých ramenách, mŕtvych ramenách a odstavených ramenách, ak sú ovplyvňované hydrologickým režimom vodného toku, ako aj vody umelo vzduté v koryte. Vodným tokom zostávajú aj povrchové vody, ktorých časť tečie pod zemským povrchom, alebo zakrytými úsekmi (§ 43 ods. 1 Vodného zákona). Ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vodná plocha so spôsobom využitia pozemku

ako vodný tok, je tento pozemok korytom. Ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý nie je takto evidovaný v katastri nehnuteľností, je korytom pozemok tvoriaci dno a brehy, v ktorých odtekajú vody až po brehovú čiaru (§ 43 ods. 2 Vodného zákona). Súčasťou vodného toku je aj prirodzené alebo umelé koryto (vodným tokom je vodný útvar trvalo alebo občasne tečúcich povrchových vôd po zemskom povrchu v prirodzenom koryte alebo v umelom koryte, ktoré je jeho súčasťou - § 43 ods. 1 Vodného zákona).

1.6. Vodné toky, nerastné bohatstvo, podzemné vody a prírodné liečivé zdroje sú v zmysle článku 4 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo vlastníctve Slovenskej republiky; vodné toky a teda aj ich súčasti-prirodzené alebo umelé korytá-môžu byť len vo vlastníctve štátu - Slovenskej republiky. V tomto kontexte poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Sžp/1/2012, podľa ktorého, pokiaľ vlastnícke právo k vodnému toku vyplýva priamo z Ústavy SR, zápis v katastri nehnuteľností má len evidenčný charakter. Ak žalobkyňa figuruje ako vlastníčka nehnuteľností, ktoré je možné charakterizovať ako vodný tok, alebo koryto vodného toku, takýto zápis s ohľadom na vymedzenie vlastníctva k vodným tokom v Ústave SR nie je možné pokladať za hodnoverný. Údaje katastra, ktorých hodnovernosť je vyvrátená, sa nesmú používať (§ 71 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam - Katastrálny zákon). Žalobkyni by tak nemohli vzniknúť nároky vyplývajúce z Dohody len z toho titulu, že je evidovaná v katastri nehnuteľností ako vlastníčka pozemkov, tvoriacich koryto vodného toku; žalobkyni by mohol vzniknúť len nárok na náhradu škody v zmysle § 49 ods. 4 Vodného zákona, ak by správcom vodného toku pri výkone správy vodného toku a užívaní pobrežných pozemkov bola spôsobená škoda. Týka sa to však len pozemkov tvoriacich pobrežné pozemky, nie pozemkov tvoriacich koryto vodného toku.

1.7. Prvoinštančný súd mal za to, že ani v prípade, že pasívna vecná legitímácia žalovaného a aktívna vecná legitímácia žalobkyne by bola daná, nemohol uložiť povinnosť žalovanému požadovanú Dohodu uzatvoriť. Dohoda má povahu záväzku; záväzky medzi zmluvnými stranami vznikajú na základe právnych úkonov, najmä zmlúv, ktoré upravuje zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, prípadne iný právny predpis. Právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný (§ 37 ods.1 OZ); k platnému uzatvoreniu dohody môže dôjsť len na základe slobodnej a vážnej, určitej a zrozumiteľnej prejavenej vôle účastníka zmluvného vzťahu, v opačnom prípade by bola takto uzatvorená zmluva neplatná; vôľa, ako psychický vzťah konajúceho človeku k zamýšľanému následku je nevyhnutným pojmovým predpokladom vzniku právneho vzťahu. Náležitostami vôle sú predovšetkým jej sloboda a vážnosť. Slobodou vôle je sloboda jej vytvorenia, teda sloboda vzniku vôľového rozhodnutia a sloboda jeho prejavu. Výlučne účastník zmluvného vzťahu je oprávnený rozhodovať o tom, či vstúpi, alebo nevstúpi do zmluvného vzťahu, pričom sa samostatne rozhodne, s kým uzatvorí záväzok.

1.8. O trovách konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 255 ods.1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej v texte aj len „CSP“) tak, že priznal úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 11Co/80/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne a právne správny a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni.

2.1. Uvedol, že prvoinštančný súd sa v prvom rade správne zaoberal otázkou nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného; správne konštatoval, že vecná legitímácia, či už aktívna, alebo pasívna je vo všeobecnosti v občianskom súdnom konaní chápaná ako oprávnenie alebo povinnosť účastníkov, vyplývajúce z hmotného práva. Vecnú legitímáciu má ten z účastníkov, komu svedčí stav z hmotného práva, teda kto je nositeľom subjektívneho práva, alebo nositeľom subjektívnej povinnosti, vyplývajúcej z hmotného práva, o ktorých sa v konaní rozhoduje. V prejednávanej veci z ustanovenia § 6 ods. 1, 2

Zákona o štátnom podniku č. 111/1990 Zb. vyplýva, že veci a majetkové práva, ktoré podnik spravuje, sú majetkom štátu a podnik koná v mene vlastníka majetku, ktorý spravuje v konaní pred súdom a orgánmi verejnej správy, je oprávnený konať v mene štátu vo veciach, ak vlastnícke právo štátu je sporné. Je nepochybné, že štátny podnik je právnickou osobou, ktorej postavenie upravuje Zákon o štátnom podniku. Z § 4 ods.1, § 5 ods.1 a § 6 ods.1, 2 tohto zákona vyplýva, že štátny podnik je právnickou osobou, ktorá hospodári s vecami a majetkovými právami, zverenými jej pri založení a ďalej s vecami a majetkovými právami, nadobudnutými v priebehu podnikania. Tieto veci, s ktorými hospodári, sú v štátnom vlastníctve. Zakladateľom štátneho podniku Slovenský vodohospodársky podnik je Ministerstvo životného prostredia SR, a to zakladacou listinou zo dňa 19. decembra 1996 č. 3555/1996-100 podľa § 12, § 13 Zákona o štátnom podniku a rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva SR splynutím štátnych podnikov Povodie Dunaja š. p. Bratislava, Povodie Váhu š. p. Piešťany, Povodie Hrona š. p. Banská Bystrica, Povodie Bodrogu a Hornádu š. p. Košice; štátny podnik Slovenský vodohospodársky podnik Banská Štiavnica prebral v plnom rozsahu majetok, práva a záväzky vyššie uvedených štátnych podnikov. Odštepne závody Slovenského vodohospodárskeho podniku š. p. Banská Štiavnica sú: Slovenský vodohospodársky podnik š. p., odštepny závod Piešťany, Slovenský vodohospodársky podnik š. p., odštepny závod Banská Bystrica, Slovenský vodohospodársky podnik š. p., odštepny závod Košice a Slovenský vodohospodársky podnik š. p., odštepny závod Bratislava (viď č. 1. 93, 94 spisu).

2.2. Krajský súd v zhode s názorom okresného súdu uzatvoril, že žalovaný v prejednávanej veci nie je pasívne legitimovaný a už táto skutočnosť je dôvodom pre zamietnutie žaloby.

2.3. Dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie v tomto smere v stručnosti dopĺňa, že vlastnícke právo k vodnému toku vyplýva priamo z ústavy, a to z článku 4 Ústavného zákona č. 460/1992 Zb., ako aj z ustanovenia § 43 Vodného zákona. Z ustanovení § 5 a § 6 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku je možné vyvodiť záver o nedostatku vecnej legitimácie žalovaného, pretože vystupovanie podniku v právnych vzťahoch v jeho mene s tým, že nesie zodpovednosť vyplývajúcu z týchto vzťahov, upravuje § 5 ods.1, ale v konaní podniku v mene vlastníka majetku, ktorý spravuje (podľa § 6 ods. 1), v konaní pred súdom a orgánmi verejnej správy a vo veciach, ak vlastnícke právo štátu je sporné, mu zákon dáva oprávnenie konať len v mene štátu (§ 6 ods. 2 Zákona o štátnom podniku). Nositeľom vecnej legitimácie vzhľadom na uvedené je preto samotný štát, t. j. Slovenská republika, pretože štátny podnik ako správca (žalovaný) koná v mene štátu a nie vo vlastnom mene. Ak správca majetku štátu nekoná vo vlastnom mene, ale v mene štátu, má pred súdom vecnú legitimáciu štát a nie správca jeho majetku. Námitka žalobkyne v odvolaní ohľadom pasívnej legitimácie nie je dôvodná.

2.4. Krajský súd ďalej poukázal, že žalobkyňa podala žalobu dňa 17. augusta 2020, teda v čase platnosti a účinnosti Vodného zákona. V zmysle § 48 ods. 1 tohto zákona správa vodných tokov je všestranne zameraná starostlivosť o zachovanie a rozvoj všetkých funkcií vodných tokov a ich koryt; správca vodného toku je aj správcom pozemkov koryt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky; so správou vodných tokov zákon spája určité oprávnenia a povinnosti správcu vodného toku, ktoré sú vymedzené a zakotvené v § 48 a § 49 Vodného zákona. Správca vodného toku je oprávnený okrem iného pri výkone správy vstupovať v nevyhnutnom rozsahu na cudzie nehnuteľnosti, ako aj užívať pobrežné pozemky (§ 49 ods. 1 písm. a) ods. 2 Vodného zákona). Vlastníci pobrežných pozemkov vo vzťahu k správcovi vodného toku sú povinní umožniť správcovi vodného toku výkon jeho oprávnenia (§ 50 ods. 1 písm. a) Vodného zákona). Vodný zákon zadefinoval vodný tok aj koryto: podľa § 43 ods. 1 vodným tokom je vodný útvar trvalo alebo občasne tečúcich povrchových vôd po zemskom povrchu v prirodzenom koryte, alebo v umelom koryte, ktoré je jeho súčasťou a ktorý je napájaný z vlastného povodia, alebo z iného vodného útvaru. Vodným tokom sú aj vody v slepých ramenách, mŕtvych ramenách a odstavených ramenách, ak sú ovplyvňované hydrologickým režimom vodného toku, ako aj vody umelo vzduté v koryte. Vodným tokom zostávajú aj povrchové vody, ktorých časť tečie pod zemským povrchom, alebo zakrytými úsekmi. Koryto je definované v § 43 ods.2 Vodného zákona: ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vodná plocha, so spôsobom využitia pozemku ako vodný tok, je tento pozemok korytom. Ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý nie je takto evidovaný v katastri nehnuteľností, je korytom pozemok, tvoriaci dno a brehy, v ktorých

odtekajú vody až po brehovú čiaru.

2.5. Žalobkyňa navrhovala uložiť žalovanému povinnosť uzatvoriť Dohodu ako kompenzáciu za obmedzenie jej vlastníckeho práva. V žalobe ani v konaní pred súdom prvej inštancie neuvádzala východiskovú právnu úpravu. Poukazovala na rozhodnutia všeobecných súdov o priznaní finančnej náhrady; predmetom v prejednávanej veci však vzhľadom na žalobu podľa obsahu aj petitu je uloženie povinnosti žalovanému uzavrieť Dohodu (č. l. 3-5 spisu).

2.6. Zo spisu nevyplýva, či ide o prirodzený tok v mieste pretekania cez pozemok žalobkyne, alebo či ide o umelý tok a kedy bol tento vybudovaný; žalobkyňa takéto skutočnosti v žalobe ani v celom konaní pred súdom prvej inštancie netvrdila ani nenavrhovala a neprodukovala v tomto smere dôkazy; nepreukazovala prípadné vytvorenie umelého toku rieky po tom, čo nadobudla vlastníctvo k uvedeným pozemkom. Žalobkyňa v odvolaní odkazuje na svoje vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného zo dňa 29. decembra 2020; z uvedeného vyjadrenia v tomto kontexte vyplýva len, že „sporné pozemky netvoria už dlhé roky prirodzené koryto rieky Váh - viď prílohy“ (č. l. 34-35 spisu). Krajský súd ani túto odvolaciu námietku nepovažoval za dôvodnú.

2.7. Krajský súd uviedol, že odvolacie dôvody žalobkyne sú rozporné a zmätočné. Žalobkyňa na jednej strane uvádza, že má právo domáhať sa na súde zákonných práv na vydanie bezdôvodného obohatenia, hoci sa zaplatenia bezdôvodného obohatenia v spore nedomáha, a na druhej strane zdôrazňuje, že jej ide len o podpísanie Dohody, nie o finančnú náhradu. V žalobe a vyjadreniach žalobkyne v konaní pred súdom prvej inštancie a aj v odvolaní žalobkyne absentujú také skutkové tvrdenia, ktoré by prispeli k objasneniu skutkového a aj právneho stavu, smerujúceho k vyhovneniu žaloby. V zamietnutí žaloby okresným súdom nemožno konštatovať porušenie práva žalobkyne na domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia v podobe finančnej náhrady za bezdôvodné užívanie nehnuteľností v jej vlastníctve, ako to tvrdí žalobkyňa v odvolaní, pretože takéhoto práva sa žalobkyňa podanou žalobou ani nedomáhala.

2.8. Tiež uviedol, že žalobkyňa žiada nahradiť prejav vôle žalovaného v zmysle § 229 CSP. Toto ustanovenie upravuje zosúladienie terminológie procesného práva s právnou úpravou Občianskeho zákonníka, pričom rozsudky zaväzujúce procesnú stranu na prejavenie vôle (napr. uzavretie zmluvy pri zmluve o budúcej zmluve), časovým okamihom právoplatnosti nahrádzajú tento prejav vôle (časovým okamihom právoplatnosti sa bude zmluva považovať za uzavretú); právoplatné rozsudky, ukládajúce vyhlásenie vôle, nahrádzajú toto vyhlásenie. Žalobkyňa navrhuje nahradiť prejav vôle vo vzťahu k nároku a voči žalovanému, ktorý jej zo žiadneho zákona -procesného ani hmotného- nevyplýva. Zdôraznil, že v Dohode, ktorá má byť súčasťou výroku rozsudku, žalobkyňa navrhuje uložiť povinnosť inému subjektu (Slovenskej republike), než ktorého označila za stranu sporu - žalovaného.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V dôvodoch dovolania podľa § 420 písm. f) CSP podrobne rozoberala skutkový a právny stav sporu, vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, kritizovala a namietala:

A. vyhodnotenie aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne súdmi nižšej inštancie, poukazuje, že žalobkyňa je vlastníčkou predmetných pozemkov a preto je daná jej aktívna vecná legitímácia v tomto spore. Je názoru, že súdy nesprávnym výkladom ust. § 43 ods. 1 Vodného zákona dospeli k záveru, že koryto - či prirodzené alebo umelé je súčasťou pozemku, z čoho dedukovali nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne. Naopak, žalobkyňa je názoru, že z definície koryta (§ 43 ods. 2, 3 Vodného zákona) je zrejmé, že koryto je časť zemskeho povrchu (pozemku), nie vodného toku. Tiež poukázala na odôvodnenie rozsudku prvoinštančného súdu v bode 48. ktorý citoval z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2Sžp/1/2012, že pokiaľ vlastnícke právo k vodnému toku vyplýva priamo z Ústavy SR, zápis v katastri nehnuteľností má len evidenčný charakter... Toto rozhodnutie ale pojednáva o nesúvisiacej situácii, žalobkyňa si nenárokuje vlastníctvo vodného toku.

B. nesprávne skutkové zistenia, je si vedomá, že dovolací súd nie je súdom skutkovým, ale v prejednávanej veci má za to, že súdy nižších inštancií vyhodnotili vykonané dôkazy nesprávne, v rozpore

s elementárnou logikou a spôsobom, ktorým došlo k odňatiu práva dovolateľky na prístup k súdu a zásahu na spravodlivý proces. Preskúmanie hodnotenia vykonaných dôkazov je preskúmanie procesného postupu súdu. Zjavnú nelogickosť vidí vo vyhodnotení dôkazov a síce, Návrh Dohody o vyplatení finančnej náhrady na pripomienkovanie (bod 8. odôvodnenia rozsudku OS), Návrh Dohody zo dňa 05. augusta 2019 ktorú vyhotovil žalovaný. Tento návrh žalobkyňa vrátila na prepracovanie z dôvodu nesúhlasu s diskriminačnou sumou ktorá mala byť vyplatená (bod 9. odôvodnenia rozsudku OS), doplnenie IBAN-u žalobkyne do Dohody, skutočnosť, že totožné dohody uzavrel žalovaný aj s inými osobami, súhlas ministra je v prejednávacom prípade irelevantný.

C. legitímne očakávania dovolateľky, poukazuje, že žalovaný bol v procese uzavierania Dohody so žalobkyňou. Dňa 28. septembra 2020 bol prijatý Príkaz MŽP SR č. 6/2020-1.11, ktorý stanovil, že danú Dohodu môže uzavrieť žalovaný so žalobkyňou len za predchádzajúceho súhlasu ministra životného prostredia. Táto skutočnosť a síce prijatie Príkazu MŽP SR, ako orgánom hospodárskeho riadenia žalovaného (§ 4 ods. 2 ZOŠP)) mala de facto za následok, že žalovaný upustil od uzavretia Dohody, čím došlo ku porušeniu práva žalobkyne na legitímne očakávania voči štátnemu orgánu. Je názoru, že Príkaz nemá za následok stratu pasívnej legitímácie žalovaného. Tento príkaz má za následok len to, že Ministerstvo životného prostredia sa rozhodlo šetriť a obmedziť svojvôľu žalovaného v uzatváraní zmlúv či dohôd, teda vedome konalo v rozpore s doktrínou legitímnych očakávaní na škodu žalobkyne. Dovolateľka sa domáha ochrany svojich práv cestou súdu (žaloba na nahradenie prejavu vôle, nie žaloba a plnenie), pričom súd nie je viazaný daným príkazom MŽP SR a už vôbec nemôže mať daný príkaz za následok stratu pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v tomto spore.

D. odňatie práva konať pred súdom, je názoru, že súdy bez odôvodnenia poňali petit žaloby dovolateľky za žalobu o zaplatenie. Jedná sa teda o zrejmu nesprávnosť, ktorú však súdy pretavili do tej skutočnosti, že ak sa dovolateľka domáha uzavretia Dohody, ktorej predmetom je peňažné plnenie, tak je pasívne legitimovaný Slovenská republika, nie žalovaný. Uvedený postup je v príkrom rozpore s ust. § 216 ods. 1 CSP. Navyše súdy jej nedali odpoveď na otázku, prečo majú za to, že uzavretie Dohody je správou majetku štátu.

E. pasívnu legitímáciu žalovaného, je názoru, že súdy sa snažia navodiť dojem, že nakoľko je obsahom Dohody aj finančné plnenie v prospech dovolateľky, tak nie je pasívne legitimovaný žalovaný. Zdôrazňuje, že sa nedomáha vlastníckeho práva ku majetku, ktorý žalovaný spravuje ale patrí štátu. Preto ak sa nejedná o dispozíciu s majetkom, ktorý patrí štátu, tak je ako pasívne legitimovaný práve žalovaný.

F. nedostatočné odôvodnenie, arbitrárnosť, dovolateľka je názoru, že súdy ani čiastočne neuviedli, prečo si vysvetlili petit - žalobu na nahradenie prejavu vôle tak, že sa vlastne jedná o žalobu na zaplatenie a prečo majú za to, že uzavretie Dohody je správou majetku štátu v zmysle § 6 ZoŠP (teda otázka majetkového postavenia žalovaného). Je názoru, že uzavretie Dohody je konaním žalovaného v zmysle § 5 ZoŠP a že sa nejedná o správu majetku štátu, ale o právne postavenie žalovaného.

3.1. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa nastolila k vyriešeniu právnu otázku, „je nárokovateľné uzatvorenie zmluvy (v prejednávacom prípade Dohody), ako uplatnený nárok vo vzťahu k orgánu verejnej moci, pre prípad oprávnenosti nároku z dôvodu zrejmeho porušenia legitímnych očakávaní subjektu nároku, zrejmeho porušenia dobrých mravov a preukázateľnej diskriminácie osoby súkromného práva orgánom verejnej moci a to za situácie, keď takýto nárok nevyplýva z hmotného práva a jedná sa o zjavný jav medzery v práve“. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že trvá na tom, že v konaní nie je daná jeho pasívna legitímácia, tak ako to bolo potvrdené v rozsudku súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu. Predmetom sporu je uloženie povinnosti uzatvoriť Dohodu o vyplatení finančnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva užívaním pozemkov bez zmluvného vzťahu (ďalej len „Dohoda“) so Slovenskou republikou. Žalobkyňa však žaluje žalovaného, ktorý je podľa Vodného zákona správcom vodných tokov a nie je oprávnený konať v súdnom spore, v ktorom sa má konať v mene Slovenskej republiky. Otázkou pasívnej legitímácie v tomto spore, ako mylne uvádza právny zástupca dovolateľky, nie je či žalovaný je alebo nie je oprávnený uzatvoriť Dohodu, ale že žalovaný nie je subjektom, ktorý je nositeľom povinnosti

k uzatvoreniu takejto Dohody. Žalobkyňa si mylne /chybne zamieňa pasívnu legitímáciu (byť nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva) s oprávnením uzatvoriť Dohodu. Žalovaný navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

5.1. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

5.2. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

5.3. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

5.4. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nesprávne vyhodnotenie aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne súdmi nižšej inštancie, nesprávne skutkové zistenia, legitímne očakávania dovolateľky, odňatie práva konať pred súdom, pasívnu legitímáciu žalovaného, nedostatočné odôvodnenie, arbitrárnosť.

5.5. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

5.6. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

5.7. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale

rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

5.8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

5.9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

5.10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

6. Dovolací súd k namietanému nesprávnomu vyhodnoteniu aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne súdmi nižšej inštancie uvádza, že na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od toho, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok. Pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jeden účastník subjektom práva a účastník na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v občianskom procesnom práve užíva pojem vecná legitímácia. Z hľadiska posúdenia vecnej legitímácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je alebo nie je. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotno-právnej povinnosti, o ktorú v konaní ide (rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/192/2004).

6.1. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že pokiaľ žalobkyňa namietala, že k vade podľa § 420 písm. f) CSP došlo v dôsledku nesprávneho právneho záveru súdov nižšej inštancie v otázke jej vecnej legitímácie v konaní, najvyšší súd už v rozhodnutí R 34/1993 vyslovil, že otázka tzv. vecnej legitímácie účastníka (aktívnej alebo pasívnej), je z hľadiska prípustnosti dovolania irelevantná. Vecná legitímácia vyplýva z hmotného práva, má ju ten, kto je podľa hmotného práva nositeľom uplatneného práva alebo povinnosti (aktívna, pasívna). Záver odvolacieho súdu o tom, či žalobkyňa (nie)je v konaní aktívne legitimovaná, predstavuje otázku spadajúcu pod právne posúdenie veci. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmatocnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (viď. aj R 24/2017).

7. Dovolací súd k namietanému vyhodnoteniu nesprávnych skutkových zistení súdmi nižšej inštancie uvádza, že neexistencia právneho nároku na uzatvorenie Dohody je ďalšou významnou skutočnosťou pre ktorú nemohla byť žalobkyňa úspešná a je potrebné ju chápať v dvoch rovinách, a to relatívnej a absolútnej. V prvej rovine, relatívnej, neexistuje právny nárok na uzatvorenie Dohody žalovaným len ako správcom vodného toku (nedostatok pasívnej legitímácie). V druhej rovine, absolútnej, neexistuje právny nárok na uzatvorenie Dohody z dôvodu, že výkon práv a povinností správcu vodného toku podľa § 48 a § 49 zákona o Vodách nemôže spôsobiť vznik nároku na vyplatenie finančnej náhrady. Činnosť pri výkone oprávnení a plnení povinností spojených so správou vodného toku nemožno chápať ako

získavanie majetkového prospechu na úkor žalobkyne, preto nevzniká ani žiadny nárok na vyplatenie finančnej náhrady. Pokiaľ žalobkyňa namieta nesprávne skutkové zistenia nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní, dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

7.1. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil. Súdmi nižších inštancií urobené skutkové zistenia a z toho vyvodzujúce skutkové závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené a skutkové závery, na ktorých je založené súdne rozhodnutie majú dostatočnú logickú oporu vo vykonaných dôkazoch. Bez potreby hlbšej analýzy možno konštatovať, že išlo o štandardné a nie svojvoľné zisťovanie skutkového stavu súdmi nižších inštancií, že nepozorovať extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a z nich urobenými skutkovými zisteniami a že v odôvodnení rozhodnutia práve tak dodržali limity na požiadavku nadväznosti medzi skutkovými zisteniami získanými v procese dokazovania a úvahami v procese hodnotenia dôkazov na jednej strane a vyslovenými právnymi závermi na strane druhej.

7.2. Dovolací súd pripomína, že podľa § 191 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany. Zároveň je potrebné uviesť, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov bez toho, aby z toho plynúce skutkové závery boli svojvoľné či ústavne neudržateľné, nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd pritom pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

7.3. Sumarizujúc vyššie uvedené dovolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci nezistil ústavnoprávne deficit v rámci zisťovania skutkového stavu veci, súdy nižších inštancií postupovali v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania, najmä zásadou formálnej pravdy, zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP) a princípmi všeobecnej spravodlivosti. Zároveň pri zisťovaní skutkového stavu rešpektovali ústavno-procesné zásady (ako sú zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie obsahujú riadne odôvodnenie myšlienkového procesu hodnotenia dôkazov, zo záverov oboch súdov nižších inštancií dovolací súd nezistil porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a prijaté skutkové závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov či zrejmej omylu. Námietky žalobkyne v tomto smere preto dovolací súd považoval z hľadiska prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP za neopodstatnené.

8. Dovolací súd k namietanému legitímnemu očakávaniu dovolateľky uvádza, že keďže neexistuje právny predpis obsahujúci hmotnoprávnu povinnosť a z nej plynúci právny nárok k uzatvoreniu Dohody, nie je legitímne očakávanie dovolateľky opodstatnené a konanie žalovaného (ktorý ani nie je pasívne legitimovaný) nemôže byť diskriminačné. Nemožno sa domáhať uloženia povinnosti k Dohode, ku ktorej neexistuje právny nárok.

9. Dovolací súd k namietanému odňatiu práva konať pred súdom, kde žalobkyňa argumentuje, že súdy bez akéhokoľvek odôvodnenia poňali petit žaloby za žalobu o zaplatenie, pretože ak sa domáhala uzavretia Dohody, ktorej predmetom je peňažné plnenie, tak je pasívne legitimovaným Slovenská republika, uvádza, že odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, nemal možnosť zaoberať sa touto žalobkyňou vytýkanou nesprávnosťou a teda ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujať k tejto skutočnosti svoje stanovisko. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat' konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť. V tomto prípade odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku pre jej neuvedenie žalobkyňou v podanom odvolaní, preto sa jej riešenia nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštancného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom žalobkyňa uvedenú otázku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnila v odvolacom konaní - hoci jej bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

10. Dovolací súd k namietanej pasívnej legitimácii žalovaného, podobne ako v bode 6. uvádza, že pokiaľ dovolateľka za vadu zmätočnosti označila nedostatok vecnej legitimácie na žalovanej strane, dovolací súd poukazuje na to, že i prípadný nedostatok vecnej legitimácie (či už aktívnej alebo pasívnej) nezakladá vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. V takomto prípade nejde o nesprávny procesný postup súdu. Vecná legitimácia je totiž stav vyplývajúci z hmotného práva (nie procesného práva) a procesným následkom jej nedostatku je zamietnutie žaloby. Nesprávne posúdenie tejto otázky môže byť preto uplatnené len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP.

11. Dovolací súd k namietanej vade nedostatočného odôvodnenia, arbitrárnosti rozsudku odvolacieho súdu, kde podľa žalobkyne nevysvetlili, a to ani čiastočne, prečo si súdy nižšieho stupňa vysvetlili petít - žalobu na nahradenie prejavu vôle tak, že sa vlastne jedná o žalobu na zaplatenie, dovolací súd poukazuje na odôvodnenie v bode 9. Uvedenú otázku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, žalobkyňa neuplatnila v odvolacom konaní - hoci jej bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

12. Dovolateľka uplatnila dovolací dôvod aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolací súd pripomína, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

12.1. Dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP považovala za kľúčovú otázku v tomto konaní, ktorá nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená, otázku „je nárokovateľné uzatvorenie zmluvy (v prejednávanej príhode Dohody), ako uplatnený nárok vo vzťahu k orgánu verejnej moci, pre prípad oprávnenosti nároku z dôvodu zrejmejšieho porušenia legitímnych očakávaní subjektu nároku, zrejmejšieho porušenia dobrých mravov a preukázateľnej diskriminácie osoby súkromného práva orgánom verejnej moci a to za situácie, keď takýto nárok nevyplýva z hmotného práva a jedná sa o zjavný jav medzery v práve.“

12.2. V dovolaní, prípustnosť ktorého sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá v prvom rade formuláciu právnej otázky a zároveň, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil.

12.3. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

12.4. Vo vzťahu k nemožnosti posúdenia skutkových otázok je potrebné poukázať tiež na to, že dovolací súd je viazaný skutkovým základom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd v odvolacom konaní nevykonáva dokazovanie, preto ani nemôže prehodnocovať dôkazy vykonané v konaní na súdoch oboch inštancií, ani posudzovať správnosť z nich vyvedených skutkových zistení (záverov). V civilnom sporovom konaní sa uplatňuje prejednávací zásada. Účastník má v takomto konaní jednak povinnosť tvrdenia, jednak dôkaznú povinnosť. Následky spojené s ich nesplnením v podobe vecne nepriaznivého rozhodnutia nesie ten účastník konania, ktorý tieto povinnosti nesplnil. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týkajú tieto procesné povinnosti účastníka, je vždy daný hypotézou

hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov konania. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena, ako aj nositeľa dôkazného bremena.

12.5. Preto (aj) odpoveď na dovoláciu otázku formulovanú žalobkyňou bude vždy závislá od výsledku posúdenia individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach.

12.6. Je zrejmé, že žalobkyňa v danom prípade vo väzbe na § 421 ods. 1 písm. b) CSP síce argumentuje nesprávnym právnym posúdením, avšak len v tom zmysle, že ak by tvrdenia žalobkyne sa ukázali ako pravdivé a súd by ich vyhodnotil inak, nevyhnutne by musel dospieť k odlišnému právnemu posúdeniu, teda k záveru, že žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno, a dovolateľkou bola namietnutá skutková (nie právna) okolnosť. Dovolačím súd tiež poukazuje na významnú skutočnosť, že dovolateľkou nastolenú právnu otázku nemožno v posudzovanej veci považovať za kľúčovú, pričom výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom nepredstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý (v tomto prípade) bola žaloba žalobkyne zamietnutá. Vzhľadom na to, že jednou zo základných podmienok, *conditio sine qua non*, pre rozhodovanie súdov v akejkoľvek právnej veci je vecná legitímácia, bez splnenia ktorej nemožno predpokladať úspešnosť žaloby, vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ako celku, kľúčovým záverom, na ktorom bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu, bol nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného vo vzťahu k uplatnenému nároku. Dovolačím súd uzatvára, že dovolateľkou nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nevedlo k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Je pritom potrebné zdôrazniť, že cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické či hypotetické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. Predložená dovolacia argumentácia tak nepredstavuje vymedzenie kardinálnej právnej otázky spôsobom predpokladaným v § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

13. Dovolačím súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namietala nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva. Dovolačím súd preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Dovolanie v časti vymedzenej právnou otázkou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

14. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.